

Preliminär utgåva

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 14 november 2017 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Unionsmedborgarskap – Artikel 21 FEUF – Direktiv 2004/38/EG – Förmånstagare – Dubbelt medborgarskap – Unionsmedborgare som förvärvat medborgarskap i den mottagande medlemsstaten och samtidigt behållit sitt ursprungliga medborgarskap – Uppehållsrätt i denna medlemsstat för en tredjelandsmedborgare som är medlem av unionsmedborgarens familj”

I mål C-165/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (Överdomstolen (England och Wales), avdelningen Queen’s Bench (förvaltningsrättsliga mål), Förenade kungariket) genom beslut av den 8 mars 2016, som inkom till domstolen den 21 mars 2016, i målet

Toufik Lounes

mot

Secretary of State for the Home Department,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden A. Tizzano (referent), avdelningsordförandena R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský, E. Levits, C.G. Fernlund och C. Vajda samt domarna J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe och C. Lycourgos,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: handläggaren I. Illéssy,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 maj 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Toufik Lounes, genom P. Saini, barrister, samt genom R. Matharu, solicitor,
- Förenade kungarikets regering, genom M. Holt, C. Crane och C. Brodie, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av D. Blundell, barrister,
- Spaniens regering, genom V. Ester Casas, i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom E. Montaguti och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 30 maj 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av

den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 2004, s. 77, och rättelser EUT L 229, 2004, s. 35, och EUT L 197, 2005, s. 34).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Toufik Lounes och Secretary of State for the Home Department (inrikesministern, Förenade kungariket) med anledning av ministerns beslut att inte utfärda uppehållskort till Toufik Lounes.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I skälen 5 och 18 i direktiv 2004/38 anges följande:

”(5) För att varje unionsmedborgare skall kunna utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier på villkor som säkerställer de objektiva villkoren frihet och värdighet bör även familjemedlemmar beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap. ...

...

(18) För att utgöra ett verkligt instrument för integration i den mottagande medlemsstat där unionsmedborgaren är bosatt, bör den permanenta uppehållsrätten när den en gång erhållits inte omfattas av villkor.”

4 I artikel 1 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv fastställs

- a) villkor för unionsmedborgares och deras familjemedlemmars utövande av rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium,
- b) rätten att permanent uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar,

...”

5 Artikel 2 i direktivet har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *unionsmedborgare*: varje person som är medborgare i en medlemsstat,

2. *familjemedlem*:

- a) make eller maka,

...

3) *mottagande medlemsstat*: den medlemsstat dit unionsmedborgaren reser för att utöva sin rätt att fritt röra sig eller uppehålla sig.”

6 I artikel 3 i direktiv 2004/38, med rubriken ”Förmånstagare”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Detta direktiv skall tillämpas på alla unionsmedborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i samt på de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren.”

7 Artikel 6 i detta direktiv, med rubriken ”Uppehållsrätt i högst tre månader”, har följande lydelse:

”1. Unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar ett giltigt pass.”

8 I artikel 7 i det nämnda direktivet, som har rubriken ”Uppehållsrätt för längre tid än tre månader”, anges följande i punkterna 1 och 2:

”1. Varje unionsmedborgare skall ha rätt att uppehålla sig inom en annan medlemsstats territorium under längre tid än tre månader om den berörda personen

a) är anställd eller egenföretagare i den mottagande medlemsstaten, eller

b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller

c) - är inskriven vid en privat eller statlig institution, som är erkänd eller finansierad av den mottagande medlemsstaten på grundval av dess lagstiftning eller administrativa praxis, med huvudsyftet att bedriva studier eller genomgå en yrkesutbildning

– samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten samt avger en försäkran till den behöriga nationella myndigheten, i form av en förklaring eller på något annat valfritt likvärdigt sätt, om att han har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller

...

2. Uppehållsrätten enligt punkt 1 skall även omfatta familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat när de följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att unionsmedborgaren uppfyller villkoren i punkt 1 a, 1 b eller 1 c.”

9 Artikel 16 i samma direktiv ingår i kapitel IV som har rubriken ”Permanent uppehållsrätt”. Artikel 16 lyder som följer :

”1. Unionsmedborgare som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten skall ha permanent uppehållsrätt där. Denna rätt skall inte vara underkastad villkoren i kapitel III.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall också tillämpas på familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, men som lagligt har uppehållit sig tillsammans med unionsmedborgaren i den mottagande medlemsstaten under en period av fem på varandra följande år.

...

4. När uppehållsrätt väl har förvärvats skall den endast kunna gå förlorad genom bortovaro från den mottagande medlemsstaten i mer än två på varandra följande år.”

Lagstiftning i Förenade kungariket

10 Direktiv 2004/38 införlivades med Förenade kungarikets lagstiftning genom Immigration (European Economic Area) Regulations 2006 (2006 års förordning om invandring från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)) (nedan kallad 2006 års förordning). Denna förordning använder termen ”medborgare i [Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)]” i stället för ”unionsmedborgare”.

11 I den ursprungliga lydelsen av regulation 2 i 2006 års förordning definierades begreppet ”EES-medborgare” såsom ”varje medborgare i en EES-stat” varvid det preciserades att Förenade kungariket inte ingick i begreppet ”EES-stat”.

12 Sedan förordningen ändrats två på varandra följande gånger, först genom Immigration (European Economic Area) (Amendment) Regulations 2012 (2012/1547) (2012 års ändringsförordning om invandring från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (2012/1547), nedan kallad förordning 2012/1547), och därefter genom Immigration (European Economic Area) (Amendment) (No 2) Regulations 2012 (2012/2560) [2012 års andra ändringsförordning om invandring från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) (2012/2560), nedan kallad förordning 2012/2560], har nämnda regulation numera följande lydelse :

”Med *EES-medborgare* avses varje medborgare i en EES-stat som inte dessutom är brittisk medborgare.”

13 Genom regulation 6, 7, 14 och 15 i 2006 års förordning införlivades artiklarna 2, 7 och 16 i direktiv 2004/38 med lagstiftningen i Förenade kungariket.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

14 Den spanska medborgaren Perla Nerea Garcia Ormazábal reste till Förenade kungariket i september 1996 för att bedriva studier. Hon vistas där sedan dess och arbetar på heltid sedan september 2004.

15 Den 12 augusti 2009 förvärvade hon brittiskt medborgarskap genom naturalisation och ett brittiskt pass utfärdades till henne. Samtidigt behöll hon sitt spanska medborgarskap.

16 Under år 2013 inledde hon en relation med algeriske medborgaren Toufik Lounes som rest in i Förenade kungariket den 20 januari 2010 med ett besöksvisum för sex månader. Därefter uppehöll han sig illegalt i Förenade kungariket. De gifte sig först vid en religiös ceremoni den 1 januari 2014 och sedan borgerligt den 16 maj 2014 i London (Förenade kungariket). De är sedan dess bosatta i Förenade kungariket.

17 Den 15 april 2014 ansökte Toufik Lounes hos inrikesministern om uppehållskort i egenskap av medlem av en EES-medborgares familj. Ansökan gjordes med stöd av 2006 års förordning.

18 Den 14 maj 2014 delgavs Toufik Lounes ett meddelande ställt till en person som kan komma att utvisas jämte ett beslut om att han skulle utvisas ur Förenade kungariket, med motiveringen att han hade överskridit den tillåtna uppehållstiden i denna medlemsstat i strid med de kontroller som gäller i invandringsfrågor.

19 Vidare underrättade inrikesministern Toufik Lounes genom skrivelse av den 22 maj 2014 om att hans ansökan om uppehållskort hade avslagits och om skälen till avslagsbeslutet. I skrivelsen uppgavs att till följd av en ändring av regulation 2 i 2006 års förordning genom förordning 2012/1547 och förordning 2012/2560 betraktades Perla Nerea Garcia Ormazábal inte längre som ”EES-medborgare” i den mening som avses i den förstnämnda förordningen, eftersom hon hade förvärvat brittiskt medborgarskap den 12 augusti 2009, och detta trots att hon även hade behållit sitt spanska medborgarskap. Hon kunde därför inte längre åtnjuta några rättigheter vare sig enligt denna förordning eller enligt direktiv 2004/38 i Förenade kungariket. Följaktligen kunde Toufik Lounes inte göra gällande att han enligt denna förordning hade rätt till ett uppehållskort i egenskap av medlem av en EES-medborgares familj.

20 Det framgår nämligen av begäran om förhandsavgörande att innan ändringen gjordes betraktades brittiska medborgare som även är medborgare i en annan medlemsstat i EES, såsom Perla Nerea Garcia Ormazábal och till skillnad från medborgare utan dubbelt medborgarskap, som EES-medborgare i den mening som avses i regulation 2 i 2006 års förordning och kunde således göra gällande rättigheter enligt denna förordning. Sedan den nämnda ändringen betraktas dessa medborgare emellertid inte längre som EES-medborgare och åtnjuter följaktligen inte dessa rättigheter. Medlemmar av deras familjer som är tredjelandsmedborgare kan således inte heller göra anspråk på uppehållsrätt i Förenade kungariket i denna egenskap.

21 Toufik Lounes överklagade beslutet av den 22 maj 2014 (nämnt ovan i punkt 19) till den hänskjutande domstolen.

22 Den hänskjutande domstolen är osäker på om detta beslut samt regulation 2 i 2006 års förordning, i dess lydelse enligt förordningarna 2012/1547 och 2012/2560, är förenliga med artikel 21 FEUF och direktiv 2004/38.

23 Härvidlag har den hänskjutande domstolen preciserat att enligt en förklarande not till förordning 2012/1547 samt enligt skälen till denna förordning och förordning 2012/2560 gjordes ändringen av regulation 2 med anledning av domen av den 5 maj 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), i vilken EU-domstolen fann att detta

direktiv inte är tillämpligt på en unionsmedborgare som aldrig har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, som alltid har uppehållit sig i den medlemsstat i vilken han eller hon är medborgare och som dessutom är medborgare i en annan medlemsstat.

24 I förevarande mål har det emellertid inte bestritts att Perla Nerea Garcia Ormazábal, innan hon förvärvade brittiskt medborgarskap, använde sig av sin rätt till fri rörlighet och förvärvade uppehållsrätt i Förenade kungariket i egenskap av spansk medborgare i enlighet med direktiv 2004/38.

25 Under dessa omständigheter undrar den hänskjutande domstolen om Perla Nerea Garcia Ormazábal, vilket inrikesministern har hävdad, har förlorat möjligheten att göra gällande direktiv 2004/38 i Förenade kungariket från och med tidpunkten då hon naturaliserades i denna medlemsstat, eller om hon – såsom Toufik Lounes har hävdad – trots att hon erhållit brittiskt medborgarskap fortfarande ska anses som ”förmånstagare” till direktivet i den mening som avses i artikel 3.1 häri och därmed kan fortsätta att göra gällande de rättigheter som föreskrivs i direktivet i denna medlemsstat med hänsyn till att hon behållit sitt spanska medborgarskap. I det förstnämnda fallet kan Toufik Lounes nämligen inte göra gällande någon härledd uppehållsrätt i Förenade kungariket i egenskap av familjemedlem till en unionsmedborgare enligt samma direktiv, medan han i det andra fallet skulle kunna anses ha en sådan rätt.

26 Den hänskjutande domstolen undrar mot denna bakgrund även om svaret på frågan skulle bli ett annat beroende på om Perla Nerea Garcia Ormazábal hade förvärvat sin permanenta uppehållsrätt i Förenade kungariket enligt artikel 16 i direktiv 2004/38, innan hon erhöll brittiskt medborgarskap, eller om hon vid den tidpunkten endast hade en uppehållsrätt för längre tid än tre månader enligt artikel 7 i direktivet. Vilken typ av uppehållsrätt Perla Nerea Garcia Ormazábal åtnjöt innan hon naturaliserades är nämligen föremål för diskussion mellan parterna i det nationella målet och återstår att fastställa.

27 Mot denna bakgrund beslutade High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) (Överdomstolen (England och Wales), avdelningen Queen’s Bench (förvaltningsrättsliga mål), Förenade kungariket) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Om en spansk medborgare, som också är unionsmedborgare,

- reser till Förenade kungariket för att utöva sin rätt att fritt röra sig enligt direktiv [2004/38], och
- uppehåller sig i Förenade kungariket med utövande av sin rätt enligt artikel 7 eller artikel 16 i direktiv [2004/38], och
- senare förvärvar brittiskt medborgarskap, samtidigt som hon behåller sitt spanska medborgarskap och alltså har dubbelt medborgarskap, samt
- flera år efter det att hon har förvärvat brittiskt medborgarskap gifter sig med en tredjelandsmedborgare som hon uppehåller sig tillsammans med i Förenade kungariket,

är i så fall både hon och hennes make förmånstagare i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv [2004/38] under tiden hon uppehåller sig i Förenade kungariket och har både spanskt och brittiskt medborgarskap?”

Prövning av tolkningsfrågan

28 Det ska inledningsvis erinras om att även om den hänskjutande domstolen formellt sett har begränsat sin fråga till att avse tolkningen av artikel 3.1 i direktiv 2004/38, utgör denna omständighet enligt fast rättspraxis inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av om det har hänvisats därtill i frågan eller inte (se analogt dom av den 5 maj 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

29 Det framgår i förevarande fall av de uppgifter som lämnats i begäran om förhandsavgörande att den hänskjutande domstolens frågeställningar i det nationella målet inte endast rör direktiv 2004/38 utan även artikel 21.1 FEUF.

30 Den hänskjutande domstolens fråga ska därför uppfattas så, att den avser huruvida direktiv 2004/38 och artikel 21.1 FEUF ska tolkas så, att i en situation där en unionsmedborgare använder sin rätt till fri rörlighet och

reser till och uppehåller sig i en annan medlemsstat än den som vederbörande är medborgare i enligt artikel 7.1 eller artikel 16.1 i det nämnda direktivet och därefter förvärvar medborgarskap i denna medlemsstat samtidigt som han eller hon behåller sitt ursprungliga medborgarskap och sedan, flera år senare, gifter sig med en tredjelandsmedborgare och fortsätter att vara bosatt i den nämnda medlemsstaten med denne tredjelandsmedborgare, har denne tredjelandsmedborgare uppehållsrätt i den aktuella medlemsstaten på grundval av bestämmelserna i det nämnda direktivet eller artikel 21.1 FEUF.

Tolkningen av direktiv 2004/38

31 Syftet med direktiv 2004/38 är, såsom framgår av domstolens fasta praxis, att underlätta utövandet av den grundläggande och individuella rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier som unionsmedborgarna tillerkänns direkt i artikel 21.1 FEUF och att stärka denna rätt. För att rättigheten ska kunna utövas på ett sätt som säkerställer det objektiva villkoret om värdighet bör även unionsmedborgares familjemedlemmar enligt skäl 5 i direktivet beviljas denna rätt, oavsett medborgarskap (dom av den 18 december 2014, McCarthy m.fl., C-202/13, EU:C:2014:2450, punkterna 31 och 33 och där angiven rättspraxis).

32 Direktivet ger dock inte en unionsmedborgares familjemedlemmar som är tredjelandsmedborgare några självständiga rättigheter. De rättigheter som dessa eventuellt har enligt direktivets bestämmelser är härledda ur de rättigheter som unionsmedborgaren åtnjuter till följd av att denne har utövat sin rätt till fri rörlighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2014, McCarthy m.fl., C-202/13, EU:C:2014:2450, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

33 Domstolen har dock vid flera tillfällen slagit fast att en bokstavlig, systematisk och teleologisk tolkning av bestämmelserna i direktiv 2004/38 visar att direktivet endast reglerar villkoren för en unionsmedborgares inresa och vistelse i andra medlemsstater än den som han eller hon är medborgare i. Bestämmelserna i detta direktiv ger således inte stöd för att tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare skulle ha någon härledd uppehållsrätt i den medlemsstat som unionsmedborgaren är medborgare i (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 37, och dom av den 10 maj 2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, punkt 53).

34 I artikel 3.1 i direktivet anges nämligen för det första att rättigheterna enligt direktivet ska omfatta alla unionsmedborgare – vilka följaktligen är förmånstagare till rättigheterna enligt direktivet – som reser till eller uppehåller sig i en ”annan medlemsstat än den de själva är medborgare i” samt de familjemedlemmar enligt definitionen i artikel 2.2 i direktivet som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren (dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 38).

35 I övriga bestämmelser i direktiv 2004/38, bland annat artiklarna 6, 7.1, 7.2, 16.1 och 16.2, hänvisas det för det andra till unionsmedborgares uppehållsrätt och deras familjemedlemmars härledda uppehållsrätt antingen i ”en annan medlemsstat” eller i ”den mottagande medlemsstaten” (dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

36 Även om direktiv 2004/38 för det tredje, och såsom även påpekats i punkt 31 ovan, har som syfte att underlätta och stärka utövandet av unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier är det dock – såsom framgår av artikel 1 a – villkoren för utövandet av denna rätt som regleras i direktivet (dom av den 5 maj 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, punkt 33, och dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 41).

37 Domstolen har således slagit fast att då det följer av en princip inom folkrätten att en medlemsstat inte får neka sina egna medborgare rätt att vistas inom det egna territoriet eller tillträde till detta och att medborgarna således har en ovillkorlig rätt att uppehålla sig där, reglerar direktivet följaktligen inte villkoren för en unionsmedborgares vistelse i den medlemsstat där han eller hon är medborgare. Mot denna bakgrund och med beaktande av den rättspraxis som det erinrats om ovan i punkt 32 kan direktivet inte heller anses medföra en härledd uppehållsrätt i denna medlemsstat för en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en unionsmedborgare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 maj 2011, McCarthy, C-434/09, EU:C:2011:277, punkterna 29, 34 och 42, och dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkterna 42 och 43).

38 I förevarande mål är det utrett att Perla Nerea Garcia Ormazábal, som är spansk medborgare, har utövat sin rätt till fri rörlighet och då rest till och uppehållit sig i en annan medlemsstat än den hon var medborgare i när hon

lämnade Spanien för Förenade kungariket under år 1996. Det har heller inte bestritts att hon var ”förmånstagare” till direktiv 2004/38 i den mening som avses i artikel 3.1 häri och att hon uppehöll sig i Förenade kungariket enligt artikel 7.1, eller – vilket Förenade kungarikets regering för övrigt verkar medge – enligt artikel 16.1 i direktivet, åtminstone fram till dess att hon blev brittisk medborgare genom naturalisation.

39 Förvärvet av detta medborgarskap innebar dock, såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 48 och 63 i sitt förslag till avgörande, att tillämpliga bestämmelser för Perla Nerea Garcia Ormazábal situation ändrades såväl vad gäller nationell rätt som detta direktiv.

40 Perla Nerea Garcia Ormazabal uppehåller sig nämligen numera i en av de medlemsstater som hon är medborgare i och har således en ovillkorlig rätt att uppehålla sig där enligt den princip i folkrätten som nämns i punkt 37 ovan.

41 Härav följer att sedan Perla Nerea Garcia Ormazabal erhöll brittiskt medborgarskap svarar hon inte längre mot definitionen av begreppet ”förmånstagare” i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2004/38, vilken domstolen erinrat om i punkt 34 ovan. Mot bakgrund av övervägandena i punkterna 36 och 37 ovan, reglerar det nämnda direktivet inte längre hennes vistelse i Förenade kungariket, eftersom rätten att uppehålla sig där till sin natur är ovillkorlig.

42 Domstolen finner under dessa omständigheter att direktiv 2004/38 inte längre är tillämpligt på Perla Nerea Garcia Ormazábal situation sedan hon blivit medborgare i Förenade kungariket genom naturalisation.

43 Bedömningen ändras inte av att Perla Nerea Garcia Ormazabal har använt sin rätt till fri rörlighet då hon reste till och nu uppehåller sig i Förenade kungariket och samtidigt behållit sitt spanska medborgarskap utöver sitt brittiska medborgarskap. Oavsett dessa två omständigheter förhåller det sig nämligen så, att alltsedan Perla Nerea Garcia Ormazabal förvärvade detta medborgarskap uppehåller hon sig inte längre i ”en annan medlemsstat än den [hon] är medborgare i” i den mening som avses i artikel 3.1 i detta direktiv och omfattas följaktligen inte heller längre av begreppet ”förmånstagare” till direktivet enligt denna bestämmelse.

44 Med hänsyn till den rättspraxis som domstolen erinrat om i punkterna 32 och 37 ovan omfattas inte heller hennes make, Toufik Lounes, som är tredjelandsmedborgare, av detta begrepp och kan således inte komma i åtnjutande av någon härledd uppehållsrätt i Förenade kungariket med stöd av samma direktiv.

Tolkningen av artikel 21.1 FEUF

45 Då direktiv 2004/38 inte kan utgöra grund för en härledd uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare i en situation som den Toufik Lounes befinner sig i, ska domstolen nu fastställa om en sådan uppehållsrätt kan göras gällande enligt EUF-fördragets bestämmelser om unionsmedborgarskap och då i synnerhet artikel 21.1 FEUF, som tillerkänner alla unionsmedborgare en rätt att fritt röra sig och uppehålla sig på medlemsstaternas territorium, med förbehåll för de begränsningar och villkor som fördragen föreskriver.

46 Domstolen har redan fastställt att tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare och som inte med stöd av bestämmelserna i direktiv 2004/38 kunde göra gällande någon härledd uppehållsrätt i den medlemsstat där unionsmedborgaren är medborgare, dock i vissa fall kunde tillerkännas en sådan rätt med stöd av artikel 21.1 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkterna 44–50, och dom av den 10 maj 2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, punkt 54).

47 I likhet med direktiv 2004/38 ger emellertid inte artikel 21.1 FEUF tredjelandsmedborgare någon självständig uppehållsrätt utan endast en rättighet som är härledd ur de rättigheter som den berörde unionsmedborgaren åtnjuter (dom av den 8 november 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punkterna 66 och 67, och dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 36).

48 En härledd uppehållsrätt för en tredjelandsmedborgare som är familjemedlem till en unionsmedborgare föreligger således i princip endast när den är nödvändig för att garantera att unionsmedborgaren verkligen kan utöva sin rätt till fri rörlighet. Syftet med och skälen för en sådan härledd uppehållsrätt är att det skulle undergräva unionsmedborgarens fria rörlighet, liksom utövandet av de rättigheter som unionsmedborgaren åtnjuter enligt artikel 21.1 FEUF och deras ändamålsändamålsenliga verkan, att inte erkänna en sådan rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 november 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, punkt 68; dom av den 12 mars 2014, O.

och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkt 45, och dom av den 13 september 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, punkterna 36 och 73).

49 Domstolen påpekar i förevarande fall att situationen för en medborgare i en medlemsstat, såsom Perla Nerea Garcia Ormazabal Ormazabal, som utövat sin rätt till fri rörlighet genom att resa till och uppehålla sig lagligen på en annan medlemsstats territorium inte kan – till skillnad från vad Förenade kungarikets regering i allt väsentligt har gjort gällande – likställas med en rent inhemsk situation redan av den anledningen att unionsmedborgaren under sin vistelse har förvärvat medborgarskap i den mottagande medlemsstaten utöver sitt ursprungliga medborgarskap.

50 Domstolen har nämligen redan slagit fast att det föreligger en anknytning till unionsrätten beträffande personer som är medborgare i en medlemsstat och vistas lagligt i en annan medlemsstat som de också är medborgare i (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juni 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, punkt 34).

51 Perla Nerea Garcia Ormazabal, som är medborgare i två medlemsstater och som i egenskap av unionsmedborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet och att fritt uppehålla sig i en annan medlemsstat än sin ursprungsmedlemsstat, kan således göra gällande de rättigheter som hänger samman med unionsmedborgarskapet, bland annat dem som föreskrivs i artikel 21.1 FEUF, även mot den ena av dessa båda medlemsstater.

52 De rättigheter som medlemsstaternas medborgare ges i denna bestämmelse inbegriper en rätt till ett normalt familjeliv i den mottagande medlemsstaten, med sina familjemedlemmar vid sin sida (se, analogt, dom av den 25 juli 2008, Metock m.fl., C-127/08, EU:C:2008:449, punkt 62).

53 Det förhållandet att en medborgare i en medlemsstat, som rest till och uppehållit sig i en annan medlemsstat, därefter utöver sitt ursprungliga medborgarskap förvärvar medborgarskap i sistnämnda medlemsstat medför inte att han eller hon fräntas nämnda rättighet, vid äventyr att den ändamålsenliga verkan av artikel 21.1 FEUF annars undergrävs.

54 Detta skulle nämligen för det första leda till att medborgaren i fråga behandlades på samma sätt som en medborgare i den mottagande medlemsstaten som aldrig lämnat denna stat, genom att det bortsågs från att den förstnämnde medborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet och bosatt sig i den aktuella medlemsstaten samt från att han eller hon har behållit sitt ursprungliga medborgarskap.

55 En medlemsstat kan dock inte begränsa de verkningar som följer av medborgarskapet i en annan medlemsstat, bland annat de rättigheter som är förknippade med medborgarskapet enligt unionsrätten och som följer av att en medborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet.

56 Det ska för det andra betonas att de rättigheter som en unionsmedborgare ges enligt artikel 21.1 FEUF, inklusive härledda rättigheter för dennes familjemedlemmar, framför allt syftar till att underlätta för den berörde unionsmedborgaren att successivt integreras i samhället i den mottagande medlemsstaten.

57 En unionsmedborgare som, likt Perla Nerea Garcia Ormazabal, förvärvar medborgarskap i den mottagande medlemsstaten efter att ha utövat sin rätt till fri rörlighet och rest till och vistats i flera år på nämnda stats territorium i enlighet med och med iakttagande av artikel 7.1 eller artikel 16.1 i direktiv 2004/38, får anses ha för avsikt att integrera sig varaktigt i samhället i den nämnda staten.

58 Att kräva att en sådan medborgare, som getts rättigheter enligt artikel 21.1 FEUF till följd av att han eller hon utövat sin rätt till fri rörlighet, ska avstå från att utnyttja dessa rättigheter, bland annat rätten till familjeliv i den mottagande medlemsstaten, med motiveringen att han eller hon genom naturalisation har eftersträvat en mer långtgående integrering i samhället i den mottagande medlemsstaten, skulle – såsom generaladvokaten påpekade i punkt 86 i sitt förslag till avgörande – stå i strid med den tanke på successiv integration som är avsikten med denna bestämmelse.

59 Detta skulle vidare innebära att en unionsmedborgare som har utövat sin rätt till fri rörlighet och som utöver sitt ursprungliga medborgarskap även förvärvat medborgarskap i den mottagande medlemsstaten skulle behandlas sämre såvitt gäller sitt familjeliv än en unionsmedborgare som också utövat sin rätt till fri rörlighet, men som bara har sitt ursprungliga medborgarskap. De rättigheter som en unionsmedborgare ges i den mottagande medlemsstaten, bland annat rätten till familjeliv med en tredjelandsmedborgare, skulle i sådant fall minskas allteftersom den berörde unionsmedborgaren integreras i samhället i den medlemsstaten och beroende på antalet medborgarskap som han eller hon har.

60 Det följer av ovanstående överväganden att den ändamålsenliga verkan av de rättigheter som en unionsmedborgare ges enligt artikel 21.1 FEUF kräver att en medborgare som befinner sig i en sådan situation som Perla Nerea Garcia Ormazabal måste kunna fortsätta att åtnjuta sina rättigheter enligt den nämnda bestämmelsen i den mottagande medlemsstaten, efter att ha förvärvat medborgarskap i den medlemsstaten utöver sitt ursprungliga medborgarskap. Nämnda ändamålsenliga verkan kräver i synnerhet att den berörde unionsmedborgaren kan leva familjeliv med sin make som är tredjelandsmedborgare, genom att maken ges en härledd uppehållsrätt.

61 Villkoren för att bevilja en härledd uppehållsrätt får inte vara strängare än dem som föreskrivs i direktiv 2004/38 för att bevilja en tredjelandsmedborgare, som är familjemedlem till en unionsmedborgare, en sådan härledd uppehållsrätt, i en situation där unionsmedborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet genom att bosätta sig i en annan medlemsstat än den som han eller hon är medborgare i. Även om direktivet inte omfattar en sådan situation som den som beskrivs i föregående punkt, ska det nämligen tillämpas analogt (se, analogt, dom av den 12 mars 2014, O. och B., C-456/12, EU:C:2014:135, punkterna 50 och 61, och dom av den 10 maj 2017, Chavez-Vilchez m.fl., C-133/15, EU:C:2017:354, punkterna 54 och 55).

62 Mot denna bakgrund ska den ställda frågan besvaras på följande sätt. Direktiv 2004/38 ska tolkas så, att i en situation där en unionsmedborgare använder sin rätt till fri rörlighet och reser till och uppehåller sig i en annan medlemsstat än den som vederbörande är medborgare i enligt artikel 7.1 eller artikel 16.1 i detta direktiv och därefter förvärvar medborgarskap i denna medlemsstat samtidigt som han eller hon behåller sitt ursprungliga medborgarskap och sedan, flera år senare, gifter sig med en tredjelandsmedborgare och fortsätter att vara bosatt i den nämnda medlemsstaten med denne tredjelandsmedborgare, har denne tredjelandsmedborgare inte någon härledd uppehållsrätt i den aktuella medlemsstaten på grundval av bestämmelserna i det nämnda direktivet. Nämnde tredjelandsmedborgare kan dock komma i åtnjutande av en sådan uppehållsrätt enligt artikel 21.1 FEUF på villkor som inte får vara strängare än dem som föreskrivs i direktiv 2004/38 för att bevilja en tredjelandsmedborgare, som är familjemedlem till en unionsmedborgare, en sådan rätt, i en situation där unionsmedborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet genom att bosätta sig i en annan medlemsstat än den som han eller hon är medborgare i.

Rättegångskostnader

63 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, ska tolkas så, att i en situation där en medborgare i Europeiska unionen använder sin rätt till fri rörlighet och reser till och uppehåller sig i en annan medlemsstat än den som vederbörande är medborgare i enligt artikel 7.1 eller artikel 16.1 i detta direktiv och därefter förvärvar medborgarskap i denna medlemsstat samtidigt som han eller hon behåller sitt ursprungliga medborgarskap och sedan, flera år senare, gifter sig med en tredjelandsmedborgare och fortsätter att vara bosatt i den nämnda medlemsstaten med denne tredjelandsmedborgare, har denne tredjelandsmedborgare inte någon härledd uppehållsrätt i den aktuella medlemsstaten på grundval av bestämmelserna i det nämnda direktivet. Nämnde tredjelandsmedborgare kan dock komma i åtnjutande av en sådan uppehållsrätt enligt artikel 21.1 FEUF på villkor som inte får vara strängare än dem som föreskrivs i direktiv 2004/38 för att bevilja en tredjelandsmedborgare, som är familjemedlem till en unionsmedborgare, en sådan rätt, i en situation där unionsmedborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet genom att bosätta sig i en annan medlemsstat än den som han eller hon är medborgare i.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: engelska.